

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE

KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

SZERKESZTI:
Dr. BOROS GYÖRGY

FŐMUNKATÁRS:
TARCSAFALVI ALBERT.

T A R T A L O M :

A szerkesztő asztaláról	105	A Dávid Ferenc Egylet köréből	118
Kriza. <i>Jakab Ödön</i>	106	Tűzhely mellett:	
Kriza János születése 100-ik év- fordulóján. <i>Boros György</i>	107	Homoki F. Péter. <i>Kiss Sándor</i>	120
Emléket Krizának. <i>Kovács Lajos</i>	110	Lelkészköri közgyűlés Székelyud- varhelyen. <i>Jelen volt</i>	122
Aranylakodalom. <i>Gvidó Béla</i>	112	Unitárius istentisztelet Aradon. —j.	127
Vallás- és tudomány. <i>Székelly</i> <i>Sándor</i>	114	Irodalom	134
Nők Világa	113	Egyházi és iskolai mozgalmak	125

Mennyegzői, konfirmációi s ünnepi alkalommal igen kedves és jótékonyhatású állandó ajándék az imakönyv. „SZIVEMET HOZZÁD EMELEM” írta dr. Boros György, női imakönyvet a sajtó meleg szavakkal üdvözölte, a közönség valláskülönbség nélkül megkedvelte. Ára csinos vászonkötésben, arany kehely és arany címmel 2 K 40 fill. **Öt példány egyszerre rendelve 10 K. Bőrkötés arany-széllel (barna, sötétkék, fekete) 6K. Fehér csont, selyem- és bársony kötés többféle színben, kiválóan jó papíron 10 K. Bőrkötés remek kivitelben 14 kor. Megrendelhető a szerkesztőnél.**

Az egyház iránti buzgóság Nagyszébenben. Távol a magyarság zömétől, a nemzetiségi tenger „mekkájában“, Nagyszébenben, a múlt évben az ottani unitáriusok leányegyházközösséggé alakultak. Azóta különös gonddal s némelyek erejükön felüli áldozatkészséggel ápolják, melengetik szeretett kis gyülekezetüket. Eddig nem volt semmi vagyonuk, amire rámondhatták volna, hogy az övék. Ebben az évben azonban már beszerezték közadakozásból az urvacsorai edényeket. Nem akartak mások mögött maradni s díszes két poharat és egy tányért vettek, ezüstből vertet. A husvét alkalmával már azokat használtuk. Ide igtatom az adakozók nevét, hadd lássák mindenek, hogy kiket áldott meg az Isten közülük anyagiakkal is, hogy azzal is áldozhassanak egyházuk oltárán: A magyarországi Unitárius Egyház 1910. évi főtanácsa 100 K, Székely György gondnok, Sinczki Géza, Filep Aladár, dr. Koncsag Viktor, László Domokos 10—10 K, özv. Toth Károlyné 6 K, dr. Miksa Pompeiusné, Szentgyörgyi János, Molnár Ferencné, Kiss Elemér 5—5 K, Majorosi Gusztávné 4 K, Fodor György, Szinte István, Péterffi Domokos, Simó János, Imre Mihály, N. N. 1—1 K, özv. Sütz Károlyné 3 K. Ezekon kívül Szinte Ferenc buzgó egyházi neje egy díszes asztalterítőt varrt. Ime, a kevesek között is mekkora eredményt tud felmutatni az áldozatkészség. Kívánom a jó Istentől, hogy ezen egyház iránti buzgóság maradjon meg tovább is a hivek kebelében. mert akik hívek a kevesen, azok sokra lesznek hivatva ezután.

Közli: *Árkosi Tamás,*
unitár. lelkész.

A vallásszabadság képe. Kriesch Aladártól immár kézen forog az unitárius családoznál. A „Könyves Kálmán“ budapesti könyvkiadó és műintézet, 92 koronáért kerettel ellátva részletfizetésre oly kitűnő képet állított elő, a mely a legkényesebb műízlést is kiegészíti. Részletfizetésre is megrendelhető.

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE

KIADJA:

A DÁVID FERENCZ EGYLET

SZERKESZTI:

Dr. BOROS GYÖRGY

FŐMUNKATARS:

TARCSAFALVI ALBERT.

Előfizetési ára: 2 kor. 40 fillér. Egy szám ára:
24 fillér. Egyleti tagok 5 évi kötelezettséggel,
egy évre 2 koronát fizetnek.

Minden pénz Gálfi Lőrincz egyleti pénztárnok-
hoz küldendő Kolozsvárra

A szerkesztő asztaláról.

Az unitárius lelkészek találkozása elég ritka, de elég meleg is. Közgyűlésre ha sor kerül, egy kissé megmozdúl mindenik kör s legalább követjét elküldi, mert nem akar kimaradni a saját társaságából. Okoskodni, magyarázni, mentetetőzni lehet így is, úgy is. De a valót tagadni annyi, mint behunyt szemmel nézni a virradatot, csak azért, hogy még egy keveset aludhasunk. Néha ez is jól esik. De most, amikor mindenki a mezőn van, s gyomlál, kapál, írt, boronál, arat, kaszál, gyűjt és takar: most aludni, de még csak szenderegni is vétek.

Az anti-modernista esküt Magyarországon csak egy pap nem tette le: Ébert András. Merész ember. Erős válla, s még erősebb szive lehet, mert, hogy esze erős és éles nemcsak neki, hanem sok más társának is, az nyilvánvaló. Az erős szív azért szükséges ilyen esetben, mert még több és nagyobb próbának, kísértésnek van kitéve egy ilyen lépés után, mint volt azelőtt. Legelőször a hithű kebli barátok, azután a buzgó világi hívek, azután a papi előljárók, azután egy-két világi tekintély, majd a püspök vették ostrom alá, de mindig a szívét. A nagy magyar klerusban ennek az egy ifjú embernek volt törhetlen bátorság a szívében. Ő kiállott a nagy csatamezőre s az érzékeny, fájó és majdnem halálos sebeket is kiállotta férfiasan. Férfiasan, de annál is több — emberileg, úgy a miként tanulta mesterétől, Jézustól, a miként látta Luthertől, Dávid Ferenctől és legközelebbi mesterétől, a kiátkozott Prohászka Ottokár püspöktől.

Az egyszerű és igazán szerény papot, Ébert Andrást, sok paptársa megirigyelte. Az eskü letétele után — amikor már késő volt — százan is megbánták, s mikor az ő bátorságának

híre szárnyrakelt, ezeren is tapsoltak neki, aki nagyobb tudott lenni mindannyinál. A legesleg komolyabban fogjuk föl a mívelt lélek harcát önmagával. Tudjuk „mily nehéz az ösztön ellen rugódozni.“ Tudjuk milyen gyilkoló méreg gyűl föl abban a lélekben, amelynek természetes mozgása, úgy szólván — vérkeringése — meg van akasztva. Nem örvendünk a pápai rendszert ért vádaknak, hanem sajnáljuk, önzetlen, emberséges szívvel, a rabelkeket, kiknek egyetlen szószólója, ez az ifjú ember, ily keserű szavakban tárja a világ elébe a pappá lett tehetséges emberek sokaságának pokoli nyögését: „Szerencsétlen volt az az óra, amelyben édesanyám elhatározta, hogy papnak ad . . .

Rriza.

Rég alszik immár hűvös hant alatt,
Maga elment, de neve itt maradt ;
Emlékét tiszta, szerető szívek
Híven borongó gyásza őrzi meg.

Nem volt ő soha zordon, viharos
Csaták iszonyát éneklő dalos ;
Lantja, ha pendült : egyszerű dala
Zengő mezők lágy visszhangja vala.

Ember volt, nem több, nem is kevesebb,
De annyi másnál buzgóbb, nemesebb !
Lelke szeplőtlen, szive tiszta, jó,
Szeretni sírig el nem lankadó.

Élete nem volt kalandos, merész,
De szép, hibátlan kerek egy egész,
Mint körvonal, mely bármi nagyra nyúl :
Rezdő pontjába visszakanyarul.

Mint a Szaharán kelő napkorong,
Ő is a porból kelt ki egykoron ;
S hogy megfutá a fényes pályatért :
A porba szépen ismét visszatért.

Jakab Ödön.

Kriza János

születése 100-ik évfordulóján.

Fonjunk koszorut a Székelyföld vadrózsáiból, tegyük rá a zöld erdő lombjára és helyezzük a nagyajtai unitárius papilakra, hadd jusson eszébe mindenkinek, aki e szerény, friss koszorut látja, hogy éppen ma 100 éve, 1811. június 28-án lett dicsősége e háznak.

A nagyon szerény és szegény nagyajtai unitárius pap csak a gyermekáldásban volt gazdag. Öt fiu és két leány diszítette. Egyik fiu Sándor, folytatta ott apja munkáját, a lelkipásztorságot, a másik: János Kolozsvár papja lett Mind a három pap neve a feledés poros fátyola alatt volna immár régen, ha Jánosnak a muzsák nem jönnek segítségére.

Kriza János a költő és a székelyföld vadrózsáinak gyűjtője a magyar nemzet halhatatlanjai közé jutott s ha semmi egyéb nem is készítené, a hazafias hála készítené a szólásra, a visszaemlékezésre.

Előttem áll a magas, sugár, kissé meghajlott alak. Az első apostolok sem lehettek egyszerűbbek és szerényebbek, mint ő volt. Egy 10—12 méter térfogatu szobába — akkor azt is tanteremnek nevezték — belépett a sötét arcu, mélyen járó, apró szemű püspök. Theológiát tanít. Tankönyv van előtte, de lelke elkalandoz az eszmék távoli világába. A kezdő diák csak bár a latin szavakat jegyezhesse le, ennyiből áll minden törekvése, mert a főpap szépséges magyar szavait jobb csak hallani.

Kriza egyénisége a szerénység és szelidség vonásaiából volt összeszerkesztve. Püspök volt, de a ki látta, nem érezte ki be. Iőle a vezért Pap volt, de aki hallotta, nem gondolt Pál apostolra, hanem a Názáretire, aki szivesebben járt a mezőkön, a folyó partján a virágos réten, mint a város zajában s az emberek sokasága között.

Kriza akkor született, a mikor a 18-dik száz nagy forradalmának utolsó, bús akkordjai játszódtak le. Akkor kezdett öntudatos ifju lenni, a mikor a magyar lelkekben az újra ébredés kitörő erővel kezdett nyilvánulni. Költői lelkének ez a hangulat kedvezett s társával, a szintén háromszéki Szentiványi Mihálylyal egyszerre megpendítik a húrt Bár ifju szárnyak kezdő lendülése, mégis az irodalom barátait lelkesedéssel eltöltő szép-irodalmi gyűjtemény az 1839-ben megjelent Remény. Kriza már bevégzett két évi tanulmányt a berlini egyetemen is. Már kolozsvári pap és Brassainak a Vasárnapi Ujság szerkesztésében segítője, olykor helyettesítője is.

A nagyon szerény ifju embert Erdély vezető férfiai, akik

az uri kaszinóban teremtik meg a közgazdasági és irodalmi központot, szívesen fogadják a körükben, mert ő nemcsak költő, hanem alaposan készült tudós. A város közszelleme oly kitűnő, hogy nemcsak a származás, hanem még a vallás sem elválasztó. Az ifju unitárius papot minden felekezeti emberei hallgatják, még a civilbe öltözött kath. papok is. Az általános tisztelet és megbecsülés nagy tekintélyre emeli.

Kriza Kolozsvárnak és Erdélynek negyven éven át egyik szellemi vezére, ámbár a nagy közönség kevés tudomást vett róla; s a közelében élők közül is csak az őszinték, mert ő követelni nem tudott. Papi erénye a szelidség és jámborság nagyon gyöngye utitársnak bizonyultak a nyers és durva köznapi-ság porondján.

Azok, akik a szellemi kiválóságot megbecsülik, fölemelték és a tisztelet nimbuszával övezték, de az élet mostohasága sok, nehéz próbának, keserves nélkülözésnek és küzdelemnek tette ki.

Ifjui lelke gyönyörű színekben játszó himporos szárnyakon fölszállott a magasba és a kis fiu személyében önmagát emigy biztatja :

Üzd a szép viráglepét
Gyöngye kis fiu,
Lépteid nem űzi még
Solyomként a bú
Örvendj a kis martalék
Szárnya fényporán.
Még magad nem vagy fogoly
Eved gyöngykorán.

Ő bizony fogoly volt, a szegénység foglya, kit a nélkülözés rákényszerített akárhányszor, hogy a nyomdai korrigálással bővítse jövedelmét, mert a kolozsvári papi és tanári fizetés együtt is alig volt 300 pengő forint. Perbe szállott a költővel az élet s a költő elnémult. Kriza harminc éves korán túl csak a vadrózsákért jelent meg a muzsák berkében. „Az élet gondjai elvonták a költészettől... Igy olvadtak az életbe Kriza költői álmái.“ A Vadrózsák gyűjtésével visszatért ifjúkori ábrándjai honába a székelyföldre, hol a vén körtefa szívébe van írva neve.

„Gyöngéd vonással irtam hajdanán
Nem fáj a seb, te nagyra fölnevelted;
Mig más felejtett, emlékezel te rám.

Nagyon szeretett levelet írni Szívesen kereste föl rokonait és jó barátait, a székelység közt élő paptársait. Sarkalta, búzditotta, hogy hallgassák a lányokat a fonóban, a legényeket a mezőn s az erdőben. Sokak jó segítségével nagy későre, de mégis elég jókor megjelent a hatalmas kötet Vadrózsa... Való-

ban — mondja Gyulai Pál — Kriza semmivel sem folytathatta és fejezhette volna be méltóbban költői pályáját, mint népköltési gyűjteménye kiadásával.

Az egyházi téren a XIX ik század haladó szellemével tartott Mint a modern nyelvek kitűnő ismerője nemcsak a költők iránt érdeklődött, hanem a bölcselők iránt is. A nagylelkű Channinget senki sem érthette meg jobban, mint Kriza. Neki köszönjük, hogy ez a mélyen járó s mégis oly átlátszóan tiszta lélek, úgy szólalt meg hazánk nyelvén, mintha itt született volna. „Kriza nem igyekszik idegen szólás módokat, fordulatokat ültetni át nyelvünkbe, megelégszik azzal, ha egészen magyarul, sőt magyarosan tolmácsolhatja az eredetit.“

Szép családjá volt: két fia s két leánya, de a sok betegség miatt Krisztusi türelemre volt szüksége. Barátaihoz írott leveleiben ezek a részek gyönyörűen világítnak be az egyszerű ember nagy lelkébe. Még amikor elvesztette szép kis leányát, vagy váratlanul és tragikusan meghalt nagy fiát síratja is, megcsillan sorai között a messze látó költői lélek ereje, mert „a családi élet ha sok örömmel, sok fájdalommal is jár.“ Gyermekei nem lettek hosszú életűek. Ma csak az unokái gondolnak vissza büszkeségükre.

1861 ben a Brassai Sámuel vezetése alatt az unitárius egyház nagy elégtételt szolgáltatott a Kriza érdemeinek, tüntetőleg megválasztotta püspökének. 1875-ig vitte szép hivatalát, de a még mindig nagyon szegény egyház a püspököt sem tudta megmenteni a küzködéstől.

Mai ember nehezen tudja beleélni magát abba a sokféle megpróbáltatásba, amit a mult század nagy lelkei kiállottak. Ha csak az életet kellene megismertetnünk, akkor is meg kellene állanunk minden időjelzőnél

A Kriza életének 100-ik évfordulója a költői lélek iránti hódolat mellett, arra is figyelmeztet, hogy bizony mi utódok nem voltunk elég méltányosak e szerény, de nagylelkű férfiú iránt. Ezelőtt harminc évvel a tanuló ifjuság emléktáblát tett a nagyajtai szülőházra, de annál többel tartozik a székelység s e haza művelt közönsége. Most egy éve elhangzott egy pár lelkes ember felhívása, hogy Nagyajtára Krizának állítsunk egy szerény szobrot. Vajjon a visszaemlékezés e napján nem fognak-e megmozdulni a szívek.

Kriza a középajtai Benkő sírjára im ez epigrammot írta:

Benkő sírja előtt Ajtán vad túske van örül
S hálátlan honnak kőszíve rajta szobor.

Boros Gy.

Emléket Krizának!

Unitárius egyházunk első püspökének: Dávid Ferencnek, születése 400-ik évfordulója alkalmából nagyszabású és magasztos, mondhatnók világraszóló ünnepséget rendezett. E felejthetetlen szép ünnep hatása nemcsak e hazá határain belül érzett, hanem azon túl is felkeltette a figyelmet egyházunk iránt és érdeklődésre hívta a rokongondolkodású, szabadelvű nézeteket valló embertársainkat. A lelkesedés ereje s a dicsőség fénye, mely oly megható vonásokban nyilvánult meg irántunk a hazai különböző testvér hitfelekezetek részéről, tengeren innen és túl is sok szívet, sok lelket megérintett.

Ki tagadhatná, hogy egyházi életünknek mind e mozzanatai, melyek akár egyháztörténelmünk nevezetesebb eseményeire, akár kiválóbb elődeinkre vonatkoznak, szinte megbecsülhetetlen értékkel bírnak egyházi életünk fejlődésére, az unitárius öntudat ébrentartására és megerősítésére, a hazai testvér-felekezetek között a megillető és méltó hely elfoglalására, tekintélyünk és befolyásunk növelésére.

Közönséges szólásmód, de általánosan elfogadott igazság, hogy aki önmagát elhagyja, az megérdemli, hogy Isten is elhagyja őt; azért mondja a példabeszéd: segíts magadon s az Isten is megsegít. Rajtunk áll, hogy a magunk érdekében minden lehetőet megtegyünk. Tőlünk függ, hogy ne hátra, hanem minden alkalmat megragadva előre menjünk. Vallásunkban oly kincseket, oly eszméket mondhatunk magánkének, melyek közösek az elfogulatlan emberiség őszinte és tiszta gondolkozásával, s amelyeknek sokkal több titkon bevallott híve és barátja van, mint amennyi nyílt követője. E szellemi kincsünkkel, eszméinkkel bátran állhatunk a világ elébe mindig, mert már annyiszor bebizonyosodott, hogy azok nem hoznak szégyent reánk, sőt elhangzásuk nyomán mind több és több világosság támad.

Bizonyos, hogy egyházunk vezető embereiben mindig megvolt a kiváló érzék arra, hogy a kínálkozó alkalmat megragadják s azt kellőképpen kihasználva, egyházunk dicsőségének fokozására, tekintélyének emelésére fordítsák.

Ime, alig vagyunk túl nagynevű első püspökünk 400-ik születése emlékére szentelt, örökre emlékezetes ünnepeken, már is itt van életben nemlevő utolsó püspökünknek: *Kriza János*nak 100-ik születési évfordulója. Az első és az utolsó, kiknek neve és emlékezete már a múlté és a történelemé, de a kiknek egyházi, társadalmi és irodalmi munkássága, szellemi erejüknek kiválósága egyaránt olyan időre esik, mely úgy a nemzet, mint egyházunk történelmében korszakot jelent. Egyik a reformatio által meghagyott bilincsekből bontakozik ki, hogy az emberileg

tökéletes igazság után vágyakozó, alapjában elégedetlen és forrongó lelkeknek a vezére legyen és a megismert igazság által megvilágosított úton visszavegyesse az emberiségnek legalább egyrészét a régi, a jézusi alapra; — a másik, érezve, hogy enyhül már az absolutismus igája, mely nemcsak a nemzet testére nehezedett rá súlyosan, hanem egyházunk kezét is jó ideig megkötözte, egy jobb jövő alapjait rakosgatja le. Míg amaz az igazság fokról-fokra való megismerése által mindinkább közeledik s ragadja magával a folyton növekvő sokaságot ama szellemi magaslat felé, hol fényes betűkkel van felírva az örök nagy eszme: „egy az Isten“, „a hit Isten ajándéka“, s hol a hit és lelkiismereti szabadság fényes zászlója lobog, — addig ez dalban örökíti meg ama szellemi magaslatra való feljutás 300-dos emlékét s ünnepli a hit és lelkiismeret-szabadságnak legbátrabb, legnagyobb hősről-fokra való vértanúját. Míg annak korát maghaladó tudásával és képzettségével, ritka szónoki és vitázó erejével, lángeszével az ország első prédikátorává: a fejedelem udvari papjává emelkedik s legyőzhetetlen erejű vitatkozóknak bizonyul, — addig ez költői erejével, kiváló szellemi tehetségeivel, megragadó egyéniségével, szelidséggel párosult becsületes és vonzó jellemével, mindenekfelett pedig a székely népköltészet iránt való lelkesültségével, a székely népdalok és balladák stb. fáradságtalan gyűjtésével, a még ma is megbecsülhetetlen költői és irodalmi értékű „vadrózsák“ napvilágra hozásával vonja magára az illetékesek figyelmét, mely után tagjai sorába választja a Magyar Tudomány Akadémia és a Kisfaludy-Társaság, hogy nagybecsű munkáját ezzel is méltányolja. Az egyház pedig püspökének választja.

Egyházunk az utóbbi évtizedek alatt jelenlegi szeretett főpásztorunk és lelkes világi vezéreink bölcs kormányzása mellett és szerencsés körülmények összetalálkozása folytán talán soha nem képzelt, nem álmodott haladást tett. De e haladás alapjához Kriza is sok téglát darabot hordott. Az ő vezetésével alakul meg az a kis irodalmi társaság, mely megalapítja a „Keresztény Magvetőt“ s mely theologiai tudományos világunkban oly fontos szerepet töltött be egyházunkra nézve eleitől kezdve mind e napig. Az ő vezetése és irányítása mellett születik meg a „magyar Channing“. Az ő püspöksége alatt támad fel újra Dávid Ferenc éppen mostani püspökünk ékes szavaira, lelkes hívására stb.

Azok, akik mint embert és barátot, mint költőt és egyházfőt közelebbről ismerhettek, elragadó szeretettel beszélnek vonzó egyéniségéről, meleg szívéről, kedves humoráról, tanítványai és embertársai iránt való határtalan jóindulatáról. Még vannak ma is elegenden, akik az ő szárnyai alól kerültek s az ő biztatása és támogatása mellett indultak el nehéz és küzdelmes pályájukra, küzdve a küzdőkkel, bízva a bizókkal. Ők bizonyára hálás

visszaemlékezéssel, édes örömmel ünnepelnek, mégha magányukban is, e 100 ik születési évforduló alkalmából. Egyházunk is megtalálja biztosan a módját annak, hogy méltóképpen emlékezzék meg egykori szeretett vezéréről. De mi, kik egy későbbi kornak vagyunk gyermekei, mi is tehetünk valamit. Ha már egyelőre legalább nem sikerült szülőfalujának méltó emléket állítani Kriza Jánosnak, bizonyára nem lesz helytelen és méltatlan dolog az első püspök nevéől nevezett Dávid Ferenc Egyletben áldozni az utolsó meghalt püspök kedves emlékének. Az irodalmi társaságok, melyeknek csak valami köze lehetett és lehet Krizával, rendre adják egymásnak a szót s emlékeznek híven és igazán. A Dávid Ferenc Egylet háromszéki fiókköre szintén áldozni kíván július hó tolyamán Nagnajtán a költő-püspöknek. Bizonyára kedves kötelességének fogja tartani a Dávid Ferenc Egylet és annak minden fiókköre, hogy méltóképpen emlékezzék születése 100-ik évében Krizáról. Hadd zengjen a Dávid Ferenc zászlója alatt mindenütt az ő neve, hol unitárius ember él; hadd újuljon meg emléke mindazoknak lelkében, kik nagyjaikat meg tudják becsülni. Hadd legyen igaza ábrándos lelkének:

„Zöld erdő zúgását,
Vadgalamb bűgását
Majd meghallom esmég“.

Kovács Lajos.

Aranylakodalom.

1861. máj. 21. 1911. máj. 21.

Magyarsároson Küküllő egyházkörünk legnépesebb egyházközségében aranylakodalomukat ünnepelték szük családi körben id. Pataky László és S'ombori Krisztina.

Teljes életerejükben levő s az isteni kegyelemnek oly bő részeseit mutatjuk be olvasóinknak, hogy ezáltal is jelt adjunk arról a tiszteletről és szeretetről, melylyel viseltetünk e nagy tekintélyű család iránt.

A férj id. Pataky László született 1835 március 14. Szülői voltak Pataky Sándor és Szentkirályi Anikó.

A hű feleség, ez a valódi nagy asszony született 1842 dec. 31-én. Szülői voltak S'ombory Pál és Szentkirályi Krisztina.

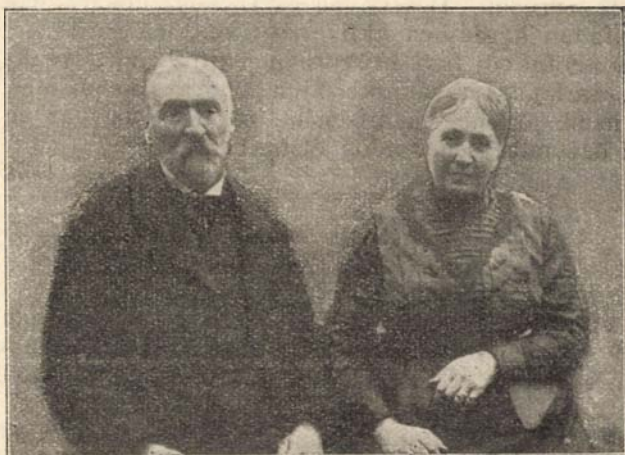
Aranymenyegzős férj és felesége anyai nagyapjuk Szentkirályi József és Szentkirályi Mózes édes testvérek voltak s így az ünnepeltek másod unokák.

Ez 50 éves házaspárt jellemzi a szinmagyar hazafiság, unitárius egyházas szellem, mély vallásosság, mint a családi élet s az ezekből táplálkozó közjótékonyosság.

Ártatlan gyermek szívük a magyar szabadságharc eszményi légkörében növekedett. A hazafiságnak ez a tiszta forrása volt éltető elemük egész életükön át.

Teljes unitárius család. Egyházi életünknek minden eseménye, minden ügye érdekelte s érdeklí ma is. Egyházunk egyetemében, de különösen a küküllői egyházkörben nagy tevékenységet fejtett ki idősebb Pataky László. Évtizedeken át volt felügyelő gondnok.

Családi életük mélyen megható. A végtelenül gyöngéd szeretet arany sugárban árad szét ma is keblükből. Evel nevelték gyermekeiket hazának, egyháznak és társadalomnak egyaránt kiváló tagjává.

Gyermekeik: *László*, ki mint körí f. ü. gondnok apja örökébe lépve a küküllőkörnek igazi vezére. Mint volt országgyűlési képviselő a mostani tekintélyes államsegély beindításában tevékeny részt vett *Tinka* özv. Ferenc Gyuláné, püspökünk menyé, a magyar nő minden jó tulajdonságával megáldva. *Sándor* egyházi tanácsos, a dicsőszentmártoni járás főszolgabirája, ki szép állásának betöltése mellett egyházi ügyeinkben szintén édes apja nyomdokain halad.

Az ünnepelt párnak két menyé van. *Szilágyi* Erzsébet a László felesége s *Gál Etelka* a Sándor felesége, kik hitvesi hűséggel olvadtak be ez erős család keretébe.

Az élő unokák száma hat.

E kedves családi körben Püspökünk, Püspöknénk, a sárosi két belső ember s a körí esperes jelenlétében folyt az aranyiakadalom a sárosi ősi kuriában 1911. május 21-én.

Az ünnepélyt hálaadó imádsággal nyitotta meg Püspök ur őmlga Jubileumi ágendát tartott Bedő Gábor sárosi lelkész. Az egyházkör nevében üdvözölte Goidó Béla esperes, megköszönve hogy a nagy munkásság mellett egyházunknak is oly hasznos tagokat neveltek gyermekeikben.

Végül meghatóan áldotta meg aranymenyegzős Püspökünk az aranymenyegzős párt.

Ez ünnepről jól eső érzéssel kell, hogy tudomást vegyünk mindannyian távoliak és közeliek. De különösen mi a közeliek a „küküllőköriek.“ Különösen a deésfalvi torony, a szőkefalvi templom, Magyarsáros, D.-Szt.-Márton, Dombó stb. beszélnek a Pataky család jótékonyágáról. Ma is az egész körben, de különösen M.-Sároson, Dézsfalván és Dicsőszentmártonban apa és két fia minden kérdésben aktív részt vesznek.

Szeretetünkéből font koszorúval hajtjuk meg végül is tiszteltünk zászlaját s kívánjuk: éljen az aranylakadalmas pár még sokáig, hadd jöjjenek a gyémánt napok, hogy az ég és föld egyaránt örvendhessen boldog életükben.

Gvidó Béla.

Vallás és tudomány.

Az elmúlt hónapban a budapesti műegyetem aulájában oltárt állítottak s az előtt szentelték föl ünnepélyesen az egyetemi ifjúság új zászlóját. És ezért ugyancsak ezen műegyetem hallgatóinak kebelében alakult „Galillei-kör“ tagjai zajos tüntetést rendeztek nem csak az oltár, a Mária képével díszített zászló, a klerikalizmus, de általában a vallás és hit ellen is. Egy ifjú egyetemi hallgató egyenesen úgy szónokolt, hogy amíg a gépeket nem lehet a vallásos rajongás tüzével élesíteni, addig az exakt tudományok közé a vallás nem fogja magát beékelhetni. Szóval a vallás jelvényét, a keresztet, a tudományegyetem csarnokából szépen kitessekeltek.

Ezzel szemben örömmel kell konstatálnunk, hogy mindinkább a megvalósulás stádiumába lép a protestánsoknak az a régi óhajtása, hogy a hazai egyetemek valamelyikén a protestáns theologiai fakultás felállíttassék.

Ez a két tény így leszögezve, alkalmat nyújt egy kis elmélkedésre.

Ámbár tagadhatatlan, hogy a tudomány a vallásból fejlődött ki s végül is a tudás díszes csarnoka szolgál majd a hitnek templomul: mégis úgy a vallásos rajongók, mint a tudomány zászlószai, óriási botlásokat követtek el a saját igazuk védelmezésében.

Hogy éppen Galileit említsem, mennyi méltatlan üldöztetést kellett szenvednie a római szent széktől tudományos meggyőződésért, — és viszont a természetvizsgálóknak hány előharcossa vallotta magát isten-tagadónak botorul. Pedig hitnek és tudománynak karöltve kell haladniok egymás mellett.

Az unitárius vallás volt az első, amelyik megtisztította a hitet az előítéletektől és rá helyezkedett a modern felfogások színterére anélkül, hogy a többi hitfelekezetek létjogosultságát tagadná.

Amikor az unitarizmus vallási türelmet kért, követelt és kapott a maga számára, nem tehetette, hogy gyűlölködést szitson a más hitágazatuak felfogásával szemben.

A tudós, aki teleszkopjával a csillagvilágok mérhetetlen birodalmában kutatja az istenség örök törvényeit, helyesen cselekszik-e, ha lekicsinyeli kollégáját, aki az érzékelhető szervekben mikroszkopjával tárja szemünk elébe Isten megdönthetetlen világának igazságait? . . . az talán fenségesebb, de homályosabb, ez pedig egyszerűbb, de világosságával megnyerőbb lehet.

Az unitárius vallás természetes fényt szór az ő nyájának lelkiületébe és a tapasztaláson fölépült igazságokat is hirdeti. Éppen ezért bizonyos lelki rokonságot tart fenn, mint egyed, az ő híveivel és saját hívei közt. E rokonságból természetszerűleg foly, hogy erőinket össze kell tegyük.

Mindazon tapasztalt igazságok, melyeknek csatornája mind- eddig zárva maradt szemeink előtt, fölfedezésük esetén a mi hitünk oltárát kell díszítsék legelőbb. Ide kell hozza buvárgyöngyeit mindenki, hogy a hit igazságaiban megtisztuljon, legyen ő egy legújabban észlelt természeti elemnek kutatója, két kavics kölcsönhatásának megismerője, egy rózsaszál színváltozásának szemlélője, avagy az emberi szervezet zavargásaiból a lelkiélet egyensúlyát befolyásoló újabb jelenségnek megfigyelője . . .

Hajoljanak meg a mi hitünk oltárán Isten színe előtt az izmosak és szolgáltassanak bizonyosságot a legfőbb erőnek; járuljanak hozzá a gyöngék és merítsenek belőle akaratot; hozza ide a fiatalember ifjú hevét és acélozza meg a küzdelemre. Mert a vallásalapítás és annak ápolása nem szuverén joga senkinek.

Az unitárius vallás minden egyes tagjától megkívánja, hogy kifejtett tehetségével hitünk templomát gazdagítsa s közös célunkban, az isten nagyságának megközelítésében segédkezzék. Viszont a természeti igazságokból leszűrt hitünk képviselői azon legyennek, hogy híveinket az emberiség nagy céljáról kitanítsák, őket a küzdelemben elcsüggedni ne engedjék. Magyarazzuk meg hit-rokonainknak, hogy a rossz nem istentől jó; azt magunk kovácsoljuk a magunk rovására.

Leibnitz két egyöntetűen járó órához hasonlítja az emberi

élet szerkezetét. Hogy ugyanis a lélek, mint önálló szubstancia, egyszersmindenkorra egyforma öszhangzásra van szabályozva az emberi szervezettel. Ámbár ezt a felfogást a Leibnitz mesteri tollát túlhaladó álláspont se tudná nekem bebizonyítani, mégis tekintettel a tapasztalásokon fölépült megfigyelések odébb vite-
lére: én is hajlandó vagyok az emberi életet órához, de csak egy órához hasonlítani.

T. i. egy órában is két fő tényező van: a súly, mely a földhöz húz és az inga, mely a célszerűséget főképpen szabályozza. Éppen így az emberben is, istenhez vonzódik a veleszületett és lélekké finomult ösztön, de az életet legkivált a a hozzáillesztett *vágy* váltakozó ingadozása kormányozza. És amint az óra menetében az ingának egyoldalú túlkilengése szabálytalanságot, vagy fönnakadása nagy hibát jelent: csakugyan úgy a mi életünkben is. Ha vágyunk egy irányban túlkövetelő, rosztat s ha onnan egyáltalán vissza nem hajlik, katasztrófát szül.

Tanítsuk meg embertársainkat, hogy az életben is egyik jóból át kell billeni a másik jóba. Követeljen meg maga-magától mindenki annyi munkát, tevékenységet, amennyihez éppen ereje van. A gazdag legyen áldozatkész tehetségéhez mérten. A szegény szórakozásának apróbb örömeit válassza ki az ő mindennapi foglalkozásának köréből. Lelki életünkben ne legyünk rabjai a vakhitnek, testi életünkben óvakodjunk a túlzástól, mert az fájó gyönyör s ez kínos kéj leend.

Akik az emberi élet megfigyelésében járatosabbak vagyunk, tanítsuk meg gyarlóbb hitrokonainkat saját egyéniségüknek megvizsgálására. Az emberek millióiban csak az Istenhez vonzódó lélek azonos, ám mesterség-, erő- és észbeli tehetségre a hány annyi féle. S csak természetes, hogy a lélek útját szabályozó vágy mindenkinél a saját tulajdonságához mért hosszúságú porázhoz van kötve.

Mindenkinek szabadságában áll vágyainak kimért lengési határai közt szorosan megmaradni s ha arra netalán külső befolyás zavaró hatást gyakorolna, attól idejekorán eltávolodni. Így biztosíthatja magának minden egyes ember élete útján a boldogságot.

Vannak azonban életünkben saját énünktől független katasztrófák, amiért felelőssé önmagunkat egyáltalán nem tehetjük. Ám azért akit egy vihar döntötte fa nyomorékká tett. akit a járvány korágyba szögezett, aki népes családját veszítette, vagy mint az ujjam, árván maradt: haját tépdesve, jajveszékelve ne zúgolódjék! Mert láttatok-e már egy külső erőszaktól csonkán maradt növényi törzset a földből kiugrani, hogy magát tehetetlen dühvel odébb gurítsa? Nem! A növényi s az állati ösztön sokkal türelmesebb; arról példát vehettek! A koronáját veszített törzs elkezd újból dolgozni, hogy magának szerényebb, esetleg

díszesebb koronát neveljen, végül gyümölcsöt hozzon s új magot hintsen . . .

Az emberek legszerencsétlenebbjének is, amíg benne élet van, az élethez ragaszkodnia kell, mert a nagy cél: az Isten eszméjének megközelítése mindnyájunknak közös tulajdona! S nem lehet tudni, hogy ma, vagy holnap valamely természeti nagy csapás folytán ezideig fölépített munkánk nem dől-e halomra s az egész emberiség nem pusztul-e el? — kivéve, valami véletlen folytán, éppen őt, a legszerencsétlenebbet, aki hivatva lesz egy második Noé lenni s ezen a földön Isten országát újra megalapozni . . .

Merítsenek ezen elmélkedésből vigasztalást a szerencsétlenek s hajtsák meg fejüket a felfuvalkodottak, mert a menyország megívásában mindenkire szükség van — egyaránt!

Székely Sándor.

Levél Londonból.

Április 6-án d. u. 4 órakor volt a londoni Lyceum Club „Magyar Körének“ a megnyitása Piccadillyben. Miss Powell, a Kör elnökének megnyitó beszéde után Sárosi Bella Budapestről magyar nemzeti ruhában, de angolul tartott egy vetített képekkel illusztrált felolvasást a néhai Erzsébet királynénkról. Az előadást, mely a királyné életét ismertette, a közönség érdeklődéssel hallgatta végig.

Utána Dióssy Arthur bezáró beszéde következett s ezzel az összejuvetel véget ért.

Miss Powell, ki a londoni magyarság összetoborzásán buzgólkodik, fáradozásaival hálánkra és köszönetünkre kötelez.

A szépszámu közönség sorában jelen voltak: Miss Tagart, Miss Cole, dr. Jones, Mc. Donaldné, dr. Smithné és néhány magyar úr és úrhölgy.

Morvay Margit.

Egyik lelkes nő, aki a nőszövetségben kiváló szorgalommal munkálkodik, ezeket írja egyik levelében:

Én ha Istenemnek szolgálhatok, akkor vagyok csak boldog, és ha embertársamba olthatok valami kis szikrát Isten iránt

édes megnyugtató érzés fog el. E sugallatot hallok fülemben zengeni, hírdesse hegy, völgy, patak, Isten, a te dicsőségedet hatalmadat! Hogy bár minden igaz keresztény szív azon óhájának adna kifejezést, „közelebb hozzád, Uram mind közelebb“, és érezné, hogy ő a földön legdicsőbb alkotás, mert Isten képére teremtett. *k. j.*

Bágyonban a Nők Szövetsége érdekében lankadatlanul buzgolkodnak. A nyáron ünnepséget fognak rendezni a vidéki és tordai érdeklődők közreműködésével. Főtitkárunk is megérte, hogy előadás tartására el fog menni.

Székelyudvarhelyt a lelkészköri közgyűlés alkalmával a buzgó unitárius nők szíves készséggel értesítették a főtitkárt, hogy az őszön megalkotják a nők szövetségét. A tervet már jó részt elkészítették és remélik, hogy mind vallási, mind társadalmi szempontból hasznos és jótékony munkát fognak végezni, mert nem az a céljuk, hogy felekezeti érdeket szolgáljanak, hanem az, hogy a társadalmi érintkezést minél jótékonyabbá tegyék egymásra s a városra nézve is.

Több helyen gondolkoznak, hogy mit tevék legyenek. Egyik lelkes vezető nőnk, Ajtai Jánosné az udvarhelyköri Dávid Ferenc Egyletben közelebbről kifogja fejteni tapasztalatait és gondolatait. Reméljük, hogy felolvasásából olvasóink olyan tanácsokat fognak meríteni, hogy ezután a kisebb községekben sem lesz nehéz a női szövetségek megalkotása és munkássá tétele.

Ürmösi Józsefné, homoródszentpáli lelkésznének a lelkészköri székelyudvarhelyi közgyűlésén az istentiszteleten olyan szépen és meghatóan énekelt, hogy a népes gyülekezet hálás elismeréssel adózott a kedves fiatal papnénak. Így építjük az istenországát egyesült erővel.

A Dávid Ferenc Egylet köréből.

Beszámoló.

Május végén tartotta a *Budapesti Dávid Ferenc Egylet* a X. évi rendes közgyűlését. Az elnöki megnyitót *Faluvégi Áron* alelnök tartotta, megemlékezve arról, hogy már 10 éve működik Budapesten a *Dávid Ferenc Egylet*, felolvasásai mindig nagy érdeklődést keltenek, amiről bizonyosságot tesz az, hogy telt templom előtt folynak le. *Józan Miklós* főtitkár megemlékezik a múlt évről. A múlt év sok örömet szerzett azoknak, kik érdeklődnek a D. F. E. haladása iránt. Bizonyosságot tesz erről a haladásról a felolvasások magas nívóján kívül, a polgári vándorgyűlés,

Parker Tivadar emlékünnep és az ifjúsági kör megalakítása. A jövőre vár, de nem a messze jövőre a Diák-otthon megalakítása és székely és cseléd misszió megalakítása. A pénztári jelentésben is, ha a vagyoni állapotot vesszük szemügyre, szintén örvendetes haladást veszünk észre. *Ürmössy*-alap: 1309 K 63 f., *alapító tagok alapja*: 892 K 54 f., *kézpénzben és pedig takarékpénztári könyvben*: 770 K 80 f., *pénztárban* 9 K 52 f., összesen: 780 K 32 f., *kamatok*: 34 K 46 f., együtt összesen: 3016 K 95 f. A jövőnek elébe nemcsak az elmondottak miatt nézünk bátran, hanem, mert a tisztikar kitűnő erővel bővült. Sikertől megnyerni elnöknek volt elnökünket: *Ürmössy* Miklós díszelnököt, elnöktársa lett *Perczelné Kozma Flóra* alelnök, alelnökök: özv. Bogyay Kálmánné és Máthé György, választmányi tagok: Péterfy Lajos, Fejér Domokos, Főrster Lajosné és Szinte Gábor lettek.

U. L.

A Dávid Ferenc Egylet felsőfejeéri fiókköre tavaszi gyűlését Homoródhévízen az unitár. templomban május hó 27 én tartotta meg nagyszámú közönség jelenlétében.

Osváth Gábor elnöki megnyitójában a társadalmi nehézségekről, a kenyérért való harcról s ebben a tisztességtelen versenyről, a követelő állásfoglalásról úgy anyagi, mint erkölcsi téren — s védekezés a két szélsőség: a napjainkban — különösen a nőknél — túlságba menő divathajszolásról és a hitbéli elfajulásról tartott tartalmas elmefutatót. Sok megszívlelendő és követésre méltó tanácsot tart előnkbe. „Párbaj az erdőn“ c. költeményt lendületesen szavalta Nagy Árpád.

Benczédi Pál „Veszélyes áramlatok“ címen olvasott fel. Veszélyes áramlatoknak tartja a legújabb tudományoknak felületes és helytelen magyarázatát s az azokból levont oly következtetéseket, melyek a jelen kort vallástalanná igyekeznek tenni. Az irodalomban fölkapott léha irányt helyteleníti s elítéli különösen azt az irányzatot, mely a népiskolából a hittant egyszerűen ki akarja küszöbölni anélkül, hogy elfogadhatóan gondoskodnék a növendék vallás-erkölcsi neveléséről. Sok irányú tanulmány és széles látkörrel szerkesztett felolvasását figyelemmel hallgattuk.

Péterfy Gyula vezetésével Szuhai Benedek és Fenyvessy Bertalan „Istenért szabadságért“ c. melodramáját ügyesen előadták: Imreh Blanka, Sárpáthi János, Bardocz Béla, Szabó András és az iskolás növendékek. Gyönyörűséggel élveztük. Elnök megköszönve a szereplők közreműködését, gyűlés ezen részét bezárta.

A papilakon egyleti ügyek tárgyalása, majd közebéd következett, melyen Tiszt. Kiss Aladárné szives vendéglátását élveztük. Vidám társalgás után a késő esti órákban egy kellemesen töltött gyűlés emlékeivel távoztunk. - *Tudosító.*

TŰZHELY MELLETT.

Homoki F. Péter.

Homoki F. Péter Füzesgyarmaton általánosan ismert és tisztelt ember volt. 78 évet élt. Az utolsó két és fél évet betegségben töltötte. Életében szép vagyont szerzett. Emellett adakozott jótékony célokra. Urát készíttetett a református toronyra. Mint az unitárius egyház alapítójának egyike, az új egyház sorsát életének utolsó napjáig szíven viselte. Anyagilag támogatta. Az ez évben építendő toronyra az első ezer koronát ő adományozta.

Homoki F. Péter, mint ember, figyelemre méltó volt. Az egyszerű falusi iskolát végzett ember tiszta gondolkozása párhuzamba állítható egyetemi végzettségű emberekével. Elles fel fogás, határozott akarat és nagy lélek voltak benne egyesülve. Igazi protestáns, aki nem egyházat és nem papot, hanem közvetlenül Istent imádott igazságban és lélekben. Adományaival nem földi bálványokat akart támogatni, hanem az igazság és szeretet országát akarta közelebb hozni a valósághoz. Igazságtalan, embertelen korteskedés annyira sértették igazságérzetét, hogy képtelen volt ezekbe beletörődni s így elhagyva kálvinista egyházát, társaival alapított egyházat a tisztább igazság és nagyobb szeretet szolgálatára. Tisztelni tudta mindenki benn az emberséget s bárhol megfordult életében, mindenütt tiszteletet szerzett magának. Mint atyjának jó ismerősét, betegágyán gróf Blakenstein Pál füzesgyarmati birtokos is meglátogatta.

Szeretett olvasgatni. Különösen történelmi és vallásos dolgokat olvasott. Bámulatos jártasságot árult el úgy történelmi ismeretekben, mint vallási kérdésekben. Évtizedekkel ezelőtt összeírta egyik birtokának növényzetét is. Minden egyes növényt jellemzett gyógyászati és takarmányozási szempontból. Dr. Páter Béla a kolozsvári gazdasági akadémia tanára, a hozzá beküldött növényjegyzéket hasznosnak és értékesnek találta. Igen szép levélben fejezte ki ezt 1909. júliusában írott levelében.

Két és fél évig tartó betegségében minden héten legalább egyszer meglátogattam beteg hívemet. A sokszor súlyos fájdalom

makat bámulatos lelkierővel viselte. „Ha a jót elvettük Istentől, a rosszat nem vennők e el?” szokta idézni Jób szavait. Ha jobban érezte magát, elbeszélte a régi időkről. Azokról az időkről, amikor még Gyarmaton csak egy falóra volt a csodájára jártak az emberek. „Tizenhét éves voltam — mondotta — mikor szüleimet arra kértem, hogy az addig viselt házilag szótt fehérvaszonnal ruhához, egy nadrágot csináltassanak nekem.”

Írásbeli kérdéseket adtam át neki egy alkalommal, mikor jobban érezte magát. A kérdésekre megadta feleleteit, amint itt következnek:

1. Mi a vagyonszerzés titka? . . . Szorgalom, munka, kitarítás. Bátorság és takarékoság. Legjobb sikere pedig a barátság.

2. Hogy kell használni a vagyont? Észszerű beosztással. Úgy, hogy ne tékozzolj, de ne is koplalj mellette. Tisztességesen ruházkodj.

3. Melyik életpálya a legszebb? A katonai pálya. De minden pálya szép, ha az ember odaadással folytatja.

4. Hogy lehet leginkább megismerni az embereket? Ha többször vagyunk velük társaságban. Ha együtt adunk és vásárolunk. Ha közösen dolgozunk. Akkor épúgy megismerjük az embereket belül, mint kívül.

5. Milyen emberekkel szeretett barátkozni? Magamnál külföldi emberekkel. De szívesen barátkoztam nagy úrral, kondással, gulyással, mert a tisztességes barátság sok jóra vezet.

6. Szükséges-e a vallás az életben? Nagyon szükséges. Ha nem volna az embereknek vallása, egymást kiméletlenül leöldösnék. Sok rossztól visszatartja és sok jóra vezet az embereket a vallás.

7. Milyen vallásnak tartja az unitárius vallást? A legfejlettebb és legésszerűbb vallásnak.

8. Mit tart életében a legszebbnek? Szüleim iránt tanúsított tiszteletemet és szeretetemet. Örültem, ha émbertársaimon s egyházamon segíthettem is.

9. Mit csinálna másként, ha még egyszer előlkezhetné az életet? Az életet még komolyabban fognám fel s többször gondolnék az eljövendő öregkorra.

Ezek a nyilatkozatok is betekintést engednek ennek az igazi alföldi magyarnak a lelkébe. Szép magyar arc volt lelkének tüköre. Betegségében is mindig nyílt. Kérlelhetetlen igazságérzete mellett modora mindig kellemes. Ezek emelték Homoki F. Pétert szellemileg az átlagembereknél egy fejjel magasabbra.

Kiss Sándor.

Lelkészköri közgyűlés Székelyudvarhelyen.

Lelkészeink ez évi rendes közgyűlésüket június 7. és 8. napjain nagy érdeklődés mellett tartottuk meg. Udvarhely városa ünnepélyes fogadtatást rendezett és az állomásnál Soó Gáspár v. tanácsos, h. polgármester mondott a város nevében üdvözlő beszédet, a Dr. Boros György elnök vezetése alatt megérkezett lelkészeknek. A köri papság nevében Ajtai János üdvözölte a kollégákat.

A lelkészek nevében Dr. Boros válaszolt és köszönte meg a szíves fogadást.

A lelkészköri közgyűlés d. u. 5 órakor kezdődött a vármegyeház tanácskozási termében. A szépszámmal megjelent lelkészeket Dr. Boros György elnök örömmel üdvözli. Rámutat a munkálkodás nagy mezejére, melyen óriási sok teendő vár a nép lelki vezetőire. Szól a lelkész és tanító közötti szoros baráti viszonyról, a kartársak szeretetéről, a lelkészek továbbképző-tanfolyamáról, női szövetségek terjesztéséről és mindezek megoldását sürögőnek tartja, mert népünk és vallásunk érdekében a harcot csak ezekkel vivhatjuk meg. Ezekután Szász András lelkész tartja meg nagyhatású előadását a „Lelkész helyzete a társadalomban“ címmel. Találó vonásokban rajzolja azt a belső viszonyt, mely a lelkészt és híveit a közboldogság munkálásában összekapcsolja.

Különös gonddal terjeszkedett ki ama eszközök megvilágítására, melyek által az anyagi és erkölcsi haladást a lelkész legjobb sikerrel munkálhatja s ez által saját társadalmi helyzetét és híveinek haladását a leginkább előmozdíthatja.

Az eszmékben gazdag előadást gyűlés teljes méltánylásban részesítette, mit az előadás által felidézett tartalmas és magas színvonalán álló eszmezsere bizonyít.

A keblü ügyek megbeszélése után Lőrinczi István esperes visszatér Torda városnak az elnöki megnyitóban is említett, a nevezett város történelmi tradícióihoz méltó ama felterjesztésére, melyet vallás- és közoktatásügyi miniszterhez a felekezeti türelem és vallásszabadság érdekében kelt indítványára, gyűlés ez alkalomból egyhangú lelkesedéssel üdvözli Torda városát.

Végül Máté Lajos lelkész indítványára kimondja lelkész kör, hogy a belső emberek árvái részére egy árva- vagy szeretetház alapítására széleskörű mozgalmat indít, melynek az őszi gyűlésre való előkészítésére bizottságot küldött ki. Június 8-án a templomban nyilvános ünnepély volt. Gyülekezet éneke után Deák Miklós mondott áhitattal szép imát. Közre énekelt Úrmösi Józsefné kellemesen csengő hangjával. Beszédet Ajtay János mondott, melyben az emberi boldogságot az emberszeretet által véli megtalálni

és az emberek közötti válaszfalakat a krisztusi szeretet hatalmával akarja lerombolni. Ezután Gál Sándor állami tanító szép éneke gyönyörködtette a közönséget.

Az éneket követte Dr. Boros György lelkészkeri elnök üdvözlőbeszéde, melyben üdvözlö a várost, az egybegyűlt közönséget és a lelkészkeri tagjait. Beszében sürgette a lelkészkeri kar és a nép közötti egységet, hogy egyetértéssel hamarabb éressék el a közös cél a megelégedés, a nép jólléte és kulturájának a kor színvonalára való emelése. E munkában segítőtársul hívja fel a világi papságot is. A fontos társadalmi kérdésekkel foglalkozó, nagyhatású megnyitó beszéd után Vári Albert vallásnán tartott tartalmas és lelkesen előadott értekezést Tolstoj Leó vallásérkölcsi elveiről, megvilágítva a nagy írónak lelkivilágát és szélsőségekbe való csapangásait egészen míg a modern kereszténység álláspontjáig jut.

Este szépen sikerült műsoros-estély volt, melyen Dr. Boros György „A tűz” címen tartott szabadelőadást, érdekes fejtegetésével mindvégig lekötve a közönség figyelmét. Géressy Iluska szép énekeivel, kellemes hangjával, továbbá a Géressy Iluska k. a., Horvát F. tanító, Horváth F. adóhiv. gy., Paál S. és Kábdebó Jurak által előadott „Pacsirta dal” szerzett nagy élvezetet a közönségnek. Dezső főreálisk. tanárnak a vallásfelekezetekről tartott szellemes előadása nagy tapsot aratott. Végül Józán Miklós esperes a „Szabadság” c. saját versét szavalta el az ő hatalmas szónoki erejével. Az estélyt tánc követte.

A jól sikerült lelkészkeri közgyűlés újabb bizonyága annak, hogy minden ilyen közgyűlés közelebb hozza a kartársakat egymáshoz és a hívekhez. A gyűlésen felvetett sok eszme megvalósítása sok munkát és sok munkást igényel. Reméljük, hogy a testben is jelenvolt 41 lelkésznek a lélekben ott, de testben távol volt 75 is osztja véleményét és segít a kivitelben. *Isten áldása legyen a nagy munkán!*

Jelenvolt.

Unitárius istentisztelet Aradon.

Az aradi unitáriusok filiális egyházközsége minden évben kétszer szokott istentiszteletet tartani, és pedig: egyet a karácsonyi ünnepek előtti vasárnap, a másikat pedig pünkösöd másodnapján az evangélikusok erre az alkalomra átengedett templomában.

Az istentiszteletet s a vele kapcsolatos úrvacsoraosztást Józán Miklós esperes-lelkész végzi, kinek magasszárnyalású és szép hasonlatokban gazdag beszéde nemcsak a híveket hozza egybe a messze távolból is, de még a más hitfelekezetek közül

is sokakat vonz és ragad magával a tiszta vallásosság, az eszmék magas világába.

Jelen alkalommal Jan. evang. XX. v. 20—22-ig terjedő verse alapján beszélt . . . *Vegyetek szentlelket!*

Beszédében az anyaszentegyház egyetemességét *tengerhez* hasonlította s tápláló részeiül az egyes felekezeteket, mint *patakokat* említette s ebből kiindulva mesterileg hozta ki a ker. vallás megtartó oszlopaait: az *igazság, békesség és szeretet* magasatos eszméit.

Istentisztelet alatt két növendék konfirmált. Az istentiszteletet nevezetessé és felejthetlenné tették a nők áldozatkészsége révén létrejött úrasztali felszerelések. Természetben adakozott: *Nagy Istvánné* egy szép nagy terítőt 90 K értékben, *Benedek Berta* kisasszony egy miliót 23 K értékben, *Gyöngyössy Sándor* és *neje* 2 tányér és egy kehely terítőt 36 K értékben, *Gál Elek* és *neje* egy felső terítőt 60 K értékben. *Molnár Ödön* és *neje* két kehely törölt és *Hacker Mór* és *neje* egy antik úrasztali tányért.

A férfiak és nők többje is majdnem kivétel nélkül hozzájárultak 10—10 koronával gazdagítani az egyházi vagyont a felszerelésekre való adakozás révén, sőt *Kisfaludy Zsigmond* hit-rokonunk temesvári ügyvéd is küldött erre a célra 40 koronát.

Fogadják a kegyes adakozók ez úton is hálás köszönetét egyházközségünknek. Tartsa meg az Isten az ök hitőket és áldozatkészségüket, hogy azt az utódokba is átvive: egyházunknak függetlensége és minden anyagi gondoktól való mentessége minél előbb eléressék.

—j.

Irodalom.

Krisztus vagy Róma? *Néhány szó az antimodernista kényszereskühhöz.* Irta: *Ébert András* kath. hittanár. Egy 42 oldalra terjedő kis könyv címét irtuk ide. Írója „modern katolikus pap.” Krisztus és Róma között kellett választania 19 0 év november hónapjában, midőn elejébe tartották az antimodernista esküt. Ő a Krisztust választotta és a pápának nem engedelmeskedett. Az esküt nem tette le, nem írta alá. Egyetlen pap Magyarországon! Száműzetés, kiátkozás lett a jutalma. De ő nem ijedett meg. Neki mint a hozzá hasonló modernista papoknak: a tartalom, a benső meggyőződés a fő, még ha az a külső forma pusztulását is vonna maga után . . . Azt akarják, hogy a vallás legyen vallás és ne legyen úzérkedés tárgya. A könyv rámutat Róma visszaéléseire s ez a felvilágosítás nagyon értékes, mert szemtanutól származik. Figyelmezteti az érdekelteket: belsőleg igen sok azoknak a

száma, kik nem értenek egyet Rómával, annak dogmáit többé-kevésbé nem hiszik el... A régi hagyományos magyarázat csődöt mondott.“ 25 fejezetben tárgyalja az égető kérdéseket, különösen a papság helyzetét, a nőtlenséget és következményeit s általában Róma harcát minden felvilágosodás ellen. E nagyon érdekes füzet kapható 40 fillérért minden hirdapárusítónál.

Egyházi és iskolai mozgalmak.

Személyi hírek. Főt. *Ferencz József* püspök úr július első felét Budapesten szándékozik tölteni, részt vesz a főrendiház gyűlésén s a kultusz tárca tárgyalásánál fölszólal. — *Józan Miklós* esperes és budesti lelkész Tordán fogja tölteni a nyarat, Zoltán Sándor lelkész-jelölt helyettesíti, aki az őszön Németországba megy a jenai egyetemre egyházi segélylyel. — Lapunk főszerkesztője július hónapban Előpatakon, pénztárnoka a nyáron Sinfalván lesz s a körükbe eső teendőket ott végézik.

Báró Petrichevich Horváth Arthur egyh. tanácsos, kükküllőszéplaki nagybirtokos házassági frigyre lépett gr. Bethlen Stefánia úrhölgygel május 18. Az egyházi áldást Nagy Károly ref. egyh. főjegyző adta az ifjú párra. A fényes főúri menyegzőn jelen volt püspökünk és főgondnokunk is.

Házasság. 1911. év június hó 6 án tartotta Magyarsároson esküvőjét Iszlay László gondnok leánya, Iszlay Margit úrnő Walta Tivadar, (Sándor, Lajos) müncheni kereskedelmi fogalmazóval. Isten áldása kísérfje őket!

Eljegyzés. *Gál Miklós*, a közelebb-ről elhunyt Gál Mór egyetlen gyermeke, Gál Jenő táblabíró nevelt fia közelebb-ről jegyet váltott *Ferencz Titával*, néhai *Ferencz Gyula* és neje *Pataki Katinka* bájos leányával. Kísérfje boldogság a kedves ifjakat.

A kereszturl gimnázium kibővítésére följánlott Pap János féle telekvására ügyében Fekete Gábor egyházi főgondnok elnöklete alatt bizottság küldetett ki. melynek tagjai: Gál Jenő, Kozma Ferenc, Gyöngyössy Béla, Pákey Lajos, dr. Boros György, Csifó Salamon, dr. Gál Kelemen, Albert Dénes, Ürmössy Jenő, D. Hadházy Sándor, dr. Ferenc Józef, dr. Nyiredy Géza, Vári Albert, Végő Mihály, Daniel Lajos, dr. Jankovics Pál, Pap Mózes, dr. Kozma Endre. Sikert kívánunk!

Házszentelés. Dicsőszentmártonban Szöllősi András s felesége Osváth Zsuzsa szorgalommal, takarékosággal épített házukat a lelkész áldó inádságával foglalták el Pünkösöd másodnapján reggel 8 órakor, mikor kis fiukat is megkereszteltették. Mindkét szertartást Gvidó Béla esperes-lelkész végézte.

Györfy István oxfordi akadémistánk az első évét fényes sikerrel végézte be. Nemcsak kitünően tette le vizsgáit, hanem három elsőrendű pályadíjat nyert el, melyeknek egyikével minden tanuló társát felül multa. Az elnyert összeg meghaladja a 300 koronát. A munka fáradalmait itthon fogja kipihenni. Melegen gratulálunk gyönyörű sikereihez, melyekkel hazánkknak is dicsőséget szerzett.

Rövid hírek. Barra Mózes hitrokon, Ladamosalamori birtokunk egyik bér-

lője, házassága 25 éves jubileuma alkalmával a dobokai ref. egyháznak nejével együtt, a ki r. kath. egy szép úrasztali terítőt ajándékoztak. — Főgimnáziumunkban az érettségi vizsgán kormánybiztos volt Máthé György áll. főgimn. tanár. — Dombi János szentmártoni lelkész a püspök úr kérésére, egyházunk érdekében visszavonta nyugdíjazás iránti kérését. — Az E. K. T. Déva vára c. füzetből 400 pld. megvásárolt a buzgó írótól Szabó Imrétől és szét fogja osztani a tanulóknak. — Firtosváraljai egyháznak megengedte az E. K. T., hogy a községi vízvezeték költségéhez 300 koronával járuljon. — A székelykeresztúri egyháznak nem engedtetett meg, hogy elemi iskoláját be-
szüntesse. — A nagyernyei egyháznak temploma befejezésére kölcsönt engedélyezett az E. K. T. — Özv. Rédiger Gézané folyamodása nyugdíja emelése-
ért, az E. Főtanácshoz fog terjesztetni. — A theologiai intézet vizsgáló bizottságába az E. K. T. tagokul kiküldötte Végh Mihály, Vári Albert és dr. Nyiredy Géza tanácsosokat. — A kökői Serester Anna alapítvány jövedelme mindig csak a következő évben használható fel, első helyen kökői fiúk iskolai díjai fedezésére, a megmaradó összeg jutalomképpen adatik ki Ha kökői fiú nincs, más székely fiúnak fog adatni — Taar Géza kadácsi lelkészt az E. K. T. a papi nyugdíjintézetbe rendes tagnak felvette — Fogarasi új egyházunk hívei templomot akarnak építeni. Pákey mérnök igen praktikus tervet készített, melynek felépítése 25000 koronába fog kerülni. — A tordai egyházközség csinos és kényelmes papilakot épített, amely mintegy 25000 koronába kerül. — Gombos Sámuel ny. tanár a keresztúri gimn. pénztára kezelését az E. K. T. kérésére még a f. évben folytatni fogja, de az

iskolai díjak szedését egyik r. tanár fogja teljesíteni. — Berde Károly egyházi írnoknak az E. K. T. 150 korona segélyt adott. A fogarasi egyházban a kántori állás szerveztetett és Katona Márton tanítót megbizta a püspök úr a teendővel. — László Gyula tornatanárnak a nyári szünidei tanfolyam látogatására az E. K. T. a szükséges támogatást megadta.

Tanári székfoglalót tartott Kolozsvárt május 27-én Uzoni Imre a számtan és fizika rendes tanára, nagyszámú érdeklődő közönség jelenlétében. Kozma Ferenc isk. felügyelő-gondnok nyitotta meg az ünnepélyt. Uzoni tanár: „Gondolatközlés elektromos hullámokkal“ cím alatt tartott értékes székfoglaló értekezést. Az intézet nevében dr. Gál Kelemen igazgató, az E. K. T. nevében Gyöngyössy Béla egyh. tanácsos, a theol. intézet nevében Csifó Salamon dékán, a székelykeresztúri gimnázium nevében Szentmártoni Kálmán üdvözlötte alkalmas, szép beszédben.

Új lelkészek. Bartók Endre lelkészjelöltet a főtiszt. püspök úr kinevezte lelkésznek *Csegezbe*; immár el is foglalta állását. *Bágyonba* a főtiszt. püspök úr kinevezte Kovács Imre keményfalvi lelkészt, aki eddigi körében jó hírnévnek örvendett, s új helyén is bizonyosan rövid idő alatt megnyeri hívei szeretetét. Lőrinczi Domokos IV. évest Csekefalvára kinevezte helyettes lelkésznek.

Polgárdin a hívek között szép munkásságot mutatott föl a pünkösdi szentlélek. A templomépítési alap javára dicséretes áldozatkészséggel 1400 koronát ajánlottak föl. Általában közöshajtásuk, hogy mielőbb templomuk legyen s azért nem kimélnék semmi fáradságot, hogy alapjokat minél inkább szaporíthassák. Azonban az egyházközség még mindig a kezdet nehézségeivel

küzd s a közel jövőben így aligha lesz templom Polgárdin. A hívek kevés száma nem tud akkora áldozatot hozni. Pedig az ország e részén hatalmas eszköz lenne az unitárizmus terjesztésében egy csinos templom. Mindjárt más szemmel néznék az idegenek az unitáriusokat. Eddig nem sokkal tartották többre, mint a názárenusokat, mert csak imaháza volt. Főhatóságunk támogatása, anyagi segítsége annyival is inkább kívánatos a templomépitésre nézve, mert ettől függ az unitárius vallás jövője, elterjedése, vagy bukása, elenyészése azon a vidéken

Adományok Füzesgyarmaton. A füzesgyarmati unitárius iskola részére újabban vásárolt harmónium árához id. Gyáni András hozzájárult 18 koronával, ifj. Sári Józsefné 10 koronával, Barna Jánosné és Dani Andrásné által gyűjtött szőszékalapból beleegyezésükkel e célra fordítottat 24 korona. Adományozóknak és gyűjtőknek e helyen is kifejezzük köszönetünket.

Homoródkarácsonyfalván a hívek buzgóságát élénken igazolja, hogy húsvétkor 279, pünkösdkor 332-en vettek úrvacsorát. Híveink sok kísértésnek vannak kitéve, de hűségökön semmiféle fogás nem ejt csorbát.

Az unitárius theologus ifjak az 1910—11. tanévben sikeres munkásságot fejtettek ki. A Paget Olivér alapítványból az angol nyelvi pályázaton 100 K. nyert Székely Kelemen IV. éves. A Murányi Farkas Sándor és neje alapítvány 100 K. palástdíját négy év alatt kifejített irodalmi munkássága jutalmául elnyerte Szász Dénes jelenleg haranglábi lelkész. Dr. Bedő Albert ny. államtitkár 50 K. pályadíját közönséges vasárnapi egyházi beszéddel elnyerte Keresztesi Dénes III. Összesen hat pályamű érkezett be, mindenike figye-

lemre méltó. Az önképzőkör történelm pályadíját 50 K. nyerte Zoltán Sándor János Zsigmond és az erdélyi reformáció st. c. dolgozatával. A theol. bizottság pályadíját 50 K. A harminc éves háború hatása c. dolgozatával nyerte Keresztesi D. Az külföldi ösztöndíjat 2400 K nyerte Györfi István pj., ki azt már október óta élvezi Oxfordban. Ezer évnek emlékalapja németországi egyetemre szóló ösztöndíjat nyerte Zoltán Sándor IV. Balázs András sinfalvi lelkész 20 K pályadíját: Dávid Ferenc Kolozsvár papja pművel Buzogány Kálmán III. Az önképzőkör 40 K pd. Jézus tanítása saját személyéről pm. nyerte Zoltán Sándor IV. Nagy Dénes lelkész 20 K pályadíját egy halotti beszéddel nyerte Zoltán Sándor IV.

A britt és külföldi unitárius társulat evi gyűlése a pünkösd utáni héten nagyszerűen sikerült. Központja volt az ünnepségnek *Euken jenai* tanár, a világhírű filozófus Jelen volt dr. Wendte amerikai főtitkár. Gyűlést tartott a Társulaton kívül a vándorszószék missziója, a postai misszió, a nők szövetsége, a vasárnapi iskolák szövetsége. Nagyon érdekes volt mindenik gyűlés, de legtöbb figyelmet keltett a külfölddel való kapcsolat. A postai misszió elnöke Miss Tagart jelentette, hogy Észak- és Dél-Afrikából is sok levelet kaptak, s egyet sem hagytak kellő válasz nélkül. Fölvívta a figyelmet a Dávid ünnepeken élvezett meleg fogadtatásra s arra, hogy Déván templomot fogunk építeni. A britt és külföldi társulathoz számos üdvözlő levél érkezett: Amerika, Canada, Dánia, Franciaország, Németország, Hollandia, Norvégia, Sweitz kiváló férfaitól és nőitől. Hazánkából Ferencz József püspök úr és dr. Boros György küldöttek üdvözlőletét és tudósítást, melyeket a *Christian Life* jun. 24. száma közöl.

Az unitárius papok a haladásért.
 A Pesti Hírlap a lelkészkerületi gyűlésről írja jun. 14. számában: „Székelyudvarhelyen fölötté érdekes nagygyűlést tartottak az unitárius lelkészek. Mint más-
 kor is mindenkor, mostan is síkra szállottak a haladásért és veszedelmesnek, kicsinyesnek, szomorú dolognak mondták az antimodernizmust. A beszédek sorában, amelyek a nagygyűlésen elhangzottak, elsőrendű szenzáció Boros Györgynek, a kolozsvári unitárius kollégium dékánjának, a beszéde, aki azt mondta, hogy a papnak az új idők szellemében kell népét vezetnie és hogy a világosság elzárása olyan bűn, amely előbb-utóbb megboszulja magát. A népet butaságban hagyni, sötétségben hagyni, a babonák rabjaként fogva tartani: nagy veszedelem, de különben is hiába való a modern áramlatok ellen küzdeni, mert az új idők szellemét visszaszorítani nem lehet. A tudós és felvilágosodott lelképásztor előadásának ez volt a befejezése: „... Es azt kérdezzük, ha a keresztény vallás alapja a szeretet, az a szeretet, amelyet Jézus életével, cselekedeteivel valóvá tett, ha mindenik keresztény egyház elfogadja ezt az alapot, ha az evangélium, a szeretet evangéliuma elégséges az emberi boldogság biztosítására, akkor szabad volna-e, hogy a keresztények önmaguk között ne éljenek a legteljesebb békeségben, mint egyetlen atyának gyermekei. Ha mégis nem vagyunk egyek, ha nem cselekszünk a szeretet parancsai szerint, kérdezzük meg, mi ennek az oka: és akármi legyen is, akár az egyház, akár a dogma, akár a pap, akár a világi, győzzük meg a hibást hibáiról és tévedéseiről, bírjuk megtérésre — és a mai kor szellemének a megértésére...“ A székelyudvarhelyi gyűlés ekként tett szolgálatot a haladás ügyé-

nek és megérdemli, hogy megismerjék a magyar nép széles rétegeiben; megérdemli, hogy az igazságok, amelyek a gyűlésen elhangzottak, kiszálljanak mindenfelé a magyar világba és harcra keljenek azokkal a vakbuzgó koponyákkal, amelyek az új idők szellemét akarják lebírni, azokkal a sötét lovagokkal, akik az idő kerekét akarják visszafordítani. Az unitáriusok vallása gyönyörűen hirdeti, hogy — egy az Isten. Az udvarhelyi gyűlés kitűnő lelkészei kiegészítették ezt a hitvallást azáltal a másik gyönyörű igazsággal, hogy — egy az ember is. Ezt már így tanította Jézus is és Jézus igéit hamisítják meg, akik vakmerően szembe helyezkednek ezzel a fenséges igazsággal.“

„A vallás-türellem klasszikus földjén“ sok furcsaság történik. Egyik udvarhelymegyei kis községben van egy katolikus és egy unitárius templom. Az utóbbiak közelebről új papot vittek s a katolikus pap megtiltotta híveinek, hogy az unitárius templomba belépjenek. Tovább is ment kémet állított az unitárius templom körül, hogy meglesse, ha vajjon nem hágtá-e át valaki a parancsát. Nagyon szép dolog a buzgóság, de még szebb a békeség és a szeretet. Abban a pap túl ment a maga határán, még tovább is elmehet t. i. megtilthatja, hogy a katolikus belépjen az unitárius házába, kimondhatja — ki is mondja — hogy a ki unitáriussal él házasságban, elkárhozik, a ki az unitárius vallású pásztor keze alá edzi juhait, azét megeszik a farkasok, a ki nem katolikus vallású emberrel megindul az utcán, annak nyaka szakad, a kinek a gyermeke az iskolában más vallású mellé ül, megsüketül. Ilyen ferde helyzeteket teremt a vakbuzgóság és a túlhajtott paposkodás. A t. pap úr példát vehetne köztiszte-

letben álló püspökétől, aki közelebről Marosvásárhelyt megjelent a ref. tanárok gyűlésén és ott beszédet is tartott. Quousque tandem?

Az unitárius főgimnázium évváró ünnepélye június 25-én volt. A jutalmak kiosztása alatt sok jeles ifjút láttunk az elnöki emelvény előtt. Mi is kitüntetjük a minden tárgyból jeleseket neveik fölemlyítésével: I. osztály: Csegezy Géza, Frank-Kiss Jenő, Gazdag Miklós, Gál Miklós, Péter Károly, Sziűts Ernő. II. o. Ajtai Miklós, Áts Loránd, Csongvai József. III. o. Frank-Kiss István, Gyulai Ferenc, Gmehling Richárd, Tokay László, Vaska István. IV. o. Borsai Andor. V. o. Gál Ernő, Szász Ferenc. VII. o. Engel Rudolf, Székely László.

Elhunyt Székely Dénesné Barla Ilona 45 éves korában Tordán, férje és öt gyermek s nagy család gyászolja.

Az egyesület pénztárába a f. évi május 24-től június 16-ig rendes tagsági díjat fizettek: Árkosi András Vulkán. ifj. Bardóc Ferenc Torda 911-re, Fogarasi Gézáné 911-912-re, Abrudbányai Béláné, Ambrus Gergely, Árkosi Lajos, Antónia János. Ambrus József, Benkó Mihály, dr. Boros Györgyné, Csifó Salamon, Csifó Salamonné, Csegezy Árpád, Csongvai Géza, Dánffy Alfréd, özv. Dengyel Jánosné, Dávid Albertné, dr. Engel Gáborné, dr. Ferenc József, Farkas Vilmos, Fekete Gyula, Finta József, Fangh Erzsé, dr. Gál Kelemen, Gyulay Árpád, dr. Gál Zsigmond, Gál Jenő, dr. Gyergyai Árpád, Hadházi Sándor. Halter Rezsőné, Hidegh Mihály, Hidegh Mihályné, dr. Hintz György, dr. Hintz

Györgyné, Imre Zsigmondné, Kovács József, Kozma Ferenc, Kovács Gézáné, Kenessey Béla, Kelemen Lajos, özv. Kántor Józsefné, Lakatos Ferenc, dr. Lehmann Róbertné, László Gyula, Losoncy Albert. dr. Lukácsi József, Lendvai Emil, Macskási Lajosné, dr. Mikó Imre, özv. Mikó Imréné, Mina János, Müller Gyula, özv. Majay Istvánné, dr. Nyiredi Gézáné, Nagy Gyuláné, Nyiró Gézáné, Orbók Ferenc, Pákey Lajos, Pálffy Márton, Pál István, dr. Pálfi József, özv. Puskás Lajosné, Schuster Emil, Somlyai Mihály, Schönberg Miksa, Szilágyi Béla, Sinczy Julia, Tarcsafalvi Albert, Tarcsafalvi Albertné, dr. Tóth György, Turcsányi Gyula, Ürmösi Ti-vadar, Unitárius kollegium könyvtára, Ürmösi Károly, Ürmösi Károlyné, Vass Domokos, dr. Váradi Aurél, Weress László, Vári Albert, Végh Mihály Kolozsvár 911-re, Varga István, Zsakó István 910-911-re.

Előfizetői díjat fizettek: Lukács Géza Debrecen, Kovács Gábor, Ambrus Dezső, dr. Balázs Ferenc, Barabás Miklós, Elnkes Jánosné, dr. Ferenc Áron, Fazakas Ferenc, Kindl Károly, Osztián József, Reitter Aladárné, Ürmösi Jenő, Weress József Kolozsvár 911-re.

A felső-fehérkört fiókegyesület pénztárába fizetett a közhalmi unitárius leányegyház 910

Az U. K. költségeire ajándékozott a fűzesgyarmati unitárius egyházközség 3 K 20 fillért. Fogadja az egyesület köszönetét.

Kolozsvár, 1911. június hó 16-án.

Gálfi Lőrinc,
pénztárnok.

Szerkesztői üzenetek.

1794 sz. előfizető. A kérdezett lakása: Magyarsáros u. p. Balázstelke. — *Szót kérek.* Jövökör. Üdvözlégly! — *Pálos Ákos* új historiájára közelebről sor kerül. — Fájin dolog ez is, de elébb *Mócsi* tette le a garast, hogy tovább eregelhessen. — *B. G. pi.* búzdító szavait örömmel olvastuk s hogy mások

is lássák milyen lélek vezérel azokat, akik a nehéz helyzetben és a súlyos körülmények között is nem csüggednek el idezzük szavait: „A békesség és szeretet anygala azonban itt van közöttünk s azért nem hagyjuk veszni amit megtarthatunk.“

Telefon sz. 549. ☒ Hlapítva 1860.

Gámán J. Örököse

könyvnyomdája

Kolozsvárt, Kossuth Lajos-u. 10. sz.

Van szerencsém a n. érdemű közönség b. figyelmét felhívni a mai kor kivánalmaínak megfelelőleg berendezett és villanyjáratú gépekkel ellátott

könyvnyomdámra

Költséget nem kimélve, könyvnyomdámát a legmodernebb betűfajtákkal és díszítményekkel gazdagítottam, úgy, hogy a legkényesebb igényeknek megfelelőhetek. Ezenkívül a legnagyobb áldozatokkal

== **hangjegyekkel** ==

rendeztem be. A közönség pártfogását kéri
kiváló tisztelettel

Gámán J. Örököse.